

Historisk spanarblick

Historiker publicerar som regel sina alster som monografier, artikelbidrag i antologier eller uppsatser i vetenskapliga tidskrifter. Dessa bidrag är oftast lektorsgranskade eller har genomgått en kritisk seminariebehandling i något skede av forskningsprocessen. Även sett till ett bredare publiceringsspektrum – det populära området – utges historia som regel i form av böcker och artiklar. Dessa bidrag har sällan lektorsgranskats eller diskuterats kritiskt på olika forskarforum. I båda fallen, det rent vetenskapliga och historia för en bredare allmänhet, tycks det att boken och artikeln dominerar som kommunikationsform. Det visas inte minst av *Historisk tidskrifts*, *Scandinavian Journal of History*s och *Scandias* med flera andra tidskrifters bevakning av den publicerade historiska forskningen.

Det är dock en chimär, för boken och artikeln är det som främst uppmärksammas när det kommer till själva bevakningen av den historiska utgivningen. Den som däremot höjer blicken märker nämligen snabbt att en hel del historia, en majoritet faktiskt, produceras inom helt andra områden. Det handlar om förmedlingar av historia som också kan vara av intresse för den historievetenskapligt verksamme.

The American Historical Review har i några av sina nummer just gjort det: höjt blicken och spanat efter historia i annan media och som andra kommunikationsformer. Under föregående år uppmärksammade och recenserade tidskriften även filmer, dokumentärer, museiutställningar, grafiska romaner och serietidningar/seriealbum (*comic books*) – alla på temat historia.¹ Två dokumentärer som bland annat uppmärksammades var *The Land beneath Our Feet*, som skildrar frågan om markrättigheter i Liberia i ett historiskt genusperspektiv, och *Skulls of My People*, som behandlar den brutala tyska kolonialismen i Namibia under 1900-talets

1. *The American Historical Review* 123:2–5 (2018).

början. Anslaget är kritiskt och filmerna, dokumentärerna, utställningarna med flera behandlas som vilken historieproducent som helst.

Mötet mellan den professionelle historikern, som är van att granska akademiska studier, och dessa andra mer fria och populära kommunikationskanaler är givande och intressant läsning. Det enda jag egentligen saknar i *AHR*:s bevakning under 2018 och i de senaste två häftena (2019:1 och 2019:2) är de historiska dataspelen. Historiska spel är en egen stor kategori inom spelkulturen. När de utkommer vinner de stor uppmärksamhet och blir recenserade i speltidningar och på nätet, men inte av oss professionella historiker.

Historisk tidskrifts primära uppgift är och har alltid varit att i första hand bevaka det strikt historievetenskapliga, i andra hand det som produceras utanför. Men jag tror att det finns fler med mig som tycker att det vore givande läsning om *Historisk tidskrift* även försökte bevaka åtminstone en liten del av denna växande flora av historia inom andra fält, då och då och inte i syfte att vara heltäckande. I så fall utvecklar vi bara något som vi redan påbörjat, se till exempel Nils Fabiansson, "Första världskrigets historia blir arkeologi när den siste veteranen är död" (2009:4), Elisabeth Elgán, "För lite och för sent! Vi behöver ett nytt museum för historia!" (2010:3), Samuel Edquist, "Bilar, herrgårdar och krig: Vilken historia förmedlas i populärhistoriska tidskrifter?" (2011:4), Hubert Kowalski & Katarzyna Wagner, "Swedish Army and the marbles from Warsaw" (2016:3) och Michael F. Scholz, "Tecknade serier fångar historikernas intresse" (2017:2) – nämnas bör också vetenskapsjournalisten Tobias Svanelid som har låtit historiker recensera filmer och tv-spel i Vetenskapsradion Historia sedan många år. Den som lever får se.

I detta häfte av *Historisk tidskrift* skriver Jonas Carlquist och Örjan Kardell om sockenkyrkans ekonomi under senmedeltiden och 1500-talets början; Erik Sidenvall ger ett bidrag till förståelsen av frihetstidens historieskrivning och Fay Lundh Nilsson och Per-Olof Grönberg analyserar hur diskussionerna om lokaliseringen av de tekniska elementarskolorna gick i Sverige i mitten av 1800-talet. Dessutom: två essäer, en om varför oron inför västvärldens undergång också är ett specifikt tyskt tema, en om politiska metaforer i historieskrivningen, samt debatt och recensioner med mera – mycket nöje!